

ד.ו.ב.ה.

הנדרשת ביותר בישראל

העולם הזה

תשבץ 1162

תחרות התשבץ של "העולם הזה" עוברת כל גבול. היא הפכה לבינלאומית. אליעזר דומקה, מתחרה תשבץ השבוע, לשעבר תושב חיפה, שיגר אותה מאיטליה "ציס" א/ק ציון, בעודה חוזרת בים התיכון. דומקה, הנוסע לבקור משפחתי בארצות הברית (למעוניינות: בן 21, עדיין רווק) — טוען שהוא עמל עליו כל הדרך בין חיפה לנאפולי. כקורא וותיק של "העולם הזה", כפי שהוא טוען, ואוהד אפשרי של תנועת החרות, לא יכל דומקה להימנע מלנקוב בשני הנעלמים הראשונים, בשני שמות החזו"ר בתשבץ המתחרים עשרות פעמים. אם תצליח(י) לפתור שני נעלמים אלה, אנא, אל תחזור(י) עליהם בתשבץ שתשלחו(י) למערכת. יש לנו מהם המון.

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		14		13	12	11		10
	19		18	17	16		15	
		24		23	22		21	20
	28		27		26		25	
		33		32		31	30	29
			38		37		36	35
		43	42		41		40	39
	47		46		45		44	
			52	51		50		49
		58		57		56	55	54
				60				59

מאונך: 1. איר

- שיות מחבית; 4.
- בחרות אומרים עליו שהוא מפא"יניק; 10.
- נהר באפריקה; 11.
- עונה לכל קריאה; 13.
- לא מבושל; 14.
- מאמין לכל דבר; 15.
- טיפש-עשרה או הבות את ניגודו; 17.
- עליו נאבקת חברות קדישא; 19.
- שוא בלי אלף; 20.
- לפעמים אתה מחכה לו עד שאתה מתמרעב; 22.
- אכסניה; 25.
- מטבע יפאני; 26.
- עוד פעם; 27.
- חתמו; 30.
- כמלכה היא לא חיבבה את הסטריפטיו; 32.
- הוא עומד בראש הסולם המוסיקאלי; 33.
- איר; 34.
- כבש טיבטי; 36.
- נזכר לעיל; 37.
- מנאפולי אפשר להגיע אליו במערה; 39.
- נציג העדה היהודית כלפי שלטונות הגיטו; 41.
- בני עדות המזרח חובבים אותו לאמהול; 42.
- קול גמון; 44.
- הוא איים להלאים את הנפט הפרסי; 46.
- הגימנוסטיקת מתמוגגת בשמען אותו; 48.
- לא תמיד הוא מתרחש בחנוכה; 50.
- מילת זרוז; 51.
- בירה אירופית; 53.
- רבי-ערך; 55.
- רחמנא ליצ'ן; 56.
- מספר עיקרי הרמב"ם; 58.
- נולד בחודש השביעי; 59.
- שולחים בה את חיל הרגלים גלים גלים; 60.
- שר בממ"שלה.

9. נמנית על הגדולות בערי תבל; 12. זוגי; 15. המתחמק מנער אותו מכל עניין; 16. עתיד לקרות; 17. מלון בשרון; 21. מזכירו הראשון של ה"אוי"; 23. צלח ראשון בשחייה את תעלת למנש; 24. מה ששובר ברגל את גב הגמל; 26. נטע; 28. מאס; 29. גבורת אופירה של גלוק; 31. פומון צרפתי; 32. הכה בפטיש; 35. אופיני לארצות הצפון; 37. נתן; 38. הוא גורם למאונה השלילי של ישראל; 40. ישן; 41. הב; 43. מפתח; 45. קשה עורף; 46. בן ענת; 47. מתלונן, שופע טרוניות; 49. טוענים שפרויד גילה אותו (בלועזית); 52. מילת צער; 54. ראשי תיבות; 56. מספר צדיקי העולם; 58. לשעבר "ש"ל".

מאונך: 1. אשף; 2. מאמינים שהוא בשמים; 3. קוביוסטוס; 5. תואר הולנדי; 6. מסור; 7. שוהה על המים; 8. מחלקת

המאבק על מפא"י

(המשך מעמוד 5)

נוסף על קבוצת הצעירים-מטעם, השייכים לסייעת בן-גוריון, יש כמה וכמה סיעות כאלה: הצעירים המוגדרים בתור שכאלה. זוהי קבוצת הכוללת את אשר ידלן, אברהם עופר, מוריק בראלי ואחוביה מלכין. לעתים נדמה כאילו חוג זה זהה עם חוג דיינפרס, עמו הוא מקיים את "החוג הרעיוני המרכזי", אולם זהות זו פיקטיבית. צעירי איהוד הקבוצות והקבוצים, כמו נחמן רן, משה נצר, אהרון ירין ומיקי ידלן, הערוכים נגד דין פרס. צעירי תנועת המושבים, כמו עמוס דגני, ראובן יפה וגר יעקובי, התומכים בדין ובפרס.

צעירי ירושלים, בעיקר פקידים ממשלתיים, כמו שאול רמתי, אהרון כידן, צעירי חיפה, כמו המאירי. צעירי תל-אביב, כמו נחום רז ויצחק לבני. סתם צעירים, בעיקר בוגרי אוניברסיטאות, אשר כל הסיעות מנסות לצוד אותם. כל הצעירים גם יחד — להוציא את צעירי בן-גוריון — חסרים בסיס-כוח אמיתיים. לכן אין כל יחס בין המקום המוקדש להם בעתונות לבין משקלם האמיתי בימי הכרעה.

בכירים - לא בחירים

המאבק בין הקבוצות השונות הוא במידה רבה אישי — מלחמה על השלטון, מן הסוג שהתנהל במשך מאות בשנים בימי משטר האצילים. אולם אי אפשר להבין מאבק זה — ואת הערכות הכוחות בנושאים השונים — מבלי להבין את הניגודים הרעיוניים והסוציולוגיים העמוקים יותר, המנחים את הגופים השונים, בהכרה או שלא בהכרה. אין זה מקרה כי שני המאבקים האחרונים, בהם ניצחה קואליציה גדולה של דוכסים את המלך בן-גוריון, נגעו לקופת-חולים ולהרכבת הקואליציה. כאשר יצא פנחס לבון באופן הפגנני מ"הברנו", המוסד הבלתי-רשמי המנהל את מפא"י והמתחה מעין "מועצת המלך", לא הכריז רק מלחמה על בן-גוריון. הוא הכריז מלחמה על מגמה ותפיסה, שבן-גוריון מגלם אותה, ושיטתו מנסה להשליט במפלגה ובמדינה.

עיקרה של תפיסה זו הוא הרצון להשליט את המנגנון הממשלתי על כל שטחי החיים, תוך חיסול גורמי-הכוח העצמאיים. זוהי התפיסה הנושאת את השם היפה "ממלכתיות", ושאפשר גם להגדירה בסיסמה: "אין אלוהים מלבד המדינה, והבטחון הוא עיקר המדינה". אנשי סיעתו של בן-גוריון, שהם כולם נתיבי ויצירי כפיו, מייצגים כולם גישה זו. אלה הם מנהלי מנגנונים ממשלתיים, ובעיקר אנשי מנגנון-הבטחון. כשכבה חברתית הם מייצגים מעמד חדש, מעמד של פקידים בכירים שעלו לגדולה במציאות המדינה והודות למדינה, והרואים על כן במדינה את הגורם החשוב היחיד בחברה.

גישה זו של פקידים בכירים שהפכו שרים ("בכירים" — לא בחירים!) מלגלים עליהם אנשי לבון, מובילה באופן עקבי להשתלטות מוחלטת של המדינה על כל שטחי החיים. יריביהם במפלגה רואים בכך נטיה דיקטטורית מובהקת, אינם מהססים ליחס להם נטיית כמעט-פאשיסטית.

על רקע זה ברור כי לפרשת ביטוח-הבריאות היה ערך עקרוני מאד, אף מעבר לחשיבות הגדולה של הענין עצמו. לסייעת בן-גוריון היה זה כמעט מובן מאליה כי הבריאות שייכת למדינה, לא להסתדרות. קופת-חולים ההסתדרותית נראתה להם כשריד מתקופה שעברה. לא פחות ברור מדוע קמה נגד תפיסה זו קואליציה אדירה של כמעט כל הסיעות האחרות במפא"י. האיש הקיצוני ביותר היה מרדכי נמיר, והאיש המרכזי לוי אשכול. אולם האידיאולוג של המאבק היה פנחס לבון.

לבון היה ממייסדי תנועת גורדוניה, שדגלה בפולחן-העבודה של א.ד. גורדון ושהעלתה את הסיסמה: "עם — אדם". לפי תפיסה זו, האדם חשוב לא פחות מן העם. היה זה כסיס טוב לפיתוח תיאוריה של זכויות הפרט — ותיאוריה זו התאימה מאד למאבק נגד קבוצת המנהלים הממשלתיים. בשם עקרונ זה דרש קופת-חולים חלונטאריות.

מבחינת האינטרס של מפא"י עצמה, לא היה חשוב אם ביטוח הבריאות שייך למדינה או להסתדרות. בשני המוסדות מתכוננת מפא"י לשלטון לעולמי-עד — ושלטון זה נראה בטוח גם לבן-גוריון וגם ללבון. אולם בעוד שביטוח-בריאות ההסתדרותי מוסר בידי לבון גורם כוח חשוב, הרי ביטוח-בריאות ממלכתי עשוי להעביר גורם-כוח זה לסייעת בן-גוריון.

המפלגות - גייסות חגבורת

הכרעה השניה בה נוצח בן-גוריון היתה על רקע דומה. היה זה הקרב על הרכב הקואליציה הממשלתית.

לסייעת בן-גוריון, שתפיסתה ימנית ומנותקת מן הגורמים הפועלים שבתוך מפא"י, היה רצון כי הקואליציה הממשלתית החדשה תתבסס על שותפות עם הימין. כי במקרה זה היו השרים הנמנים והכפיים באופן אטומטי לבני-ברית של השרים השייכים לסייעת בן-גוריון. לסייעת לבון, לסייעת הכלכלית ולסייעת-הערים היתה רצויה השותפות ההפוכה — עם מפלגות השמאל. כי מפלגות אלה דוגלות בחיזוק ההסתדרות, ואפשר היה לסמוך על כך ששריהן בממשלה יתיצבו בכל הכרעה לצד לבון. מפלגות-השמאל מקיימות שותפות הדוקה עם אנשי מפא"י בצמרת ההסתדרות.

מפ"ם היא אויבת טבעית של סיעת בן-גוריון לאורך כל החזית — הרעיונית והאידיאולוגית. היא הדין לגבי רוב אחדות-העבודה, אם כי במפלגה זו קיימים אנשים, כמו יגאל אלון, שיכלו להשתלב בקול בסייעת בן-גוריון-דיין.

בשאלת ביטוח הבריאות, למשל, היה ברור כי שרים צ"כיים ופרוגרסיביים יתמכו בעמדת בן-גוריון, וכי שרים של מפ"ם ושל אחדות-העבודה יתנגדו לו. כפיית השותפות השמאלית על בן-גוריון היתה, על כן, נחזון חשוב של הסיעות האחרות.

פרשה זו מטילה, אגב, אור על תפקידן של המפלגות האחרות במציאות החדשה. כיריבות למפא"י, שוב אין להן כמעט כל חשיבות. אולם יש להן ערך כגייסות-עוז לסייעת השונות בתוך מפא"י, במאבק על השלטון במפלגה. עתה ברור כי בממשלה החדשה יתחלקו השרים הלא-מפא"יים בין עוזרי סיעת-בן-גוריון לבין עוזרי שאר הסיעות המפא"יות.

הקרב על הירושה

הי חלוקת-הכוחות בין הסיעות השונות בשלטון? קשה לענות על שאלה זו. לא רק מפני שהסיעות השונות הן גמישות ובלתי-נוקשות, אלא גם מפני שהשלטון האמיתי בישראל אינו מרוכז במקום אחד. הממשלה היא רק אחד ממרכזי-השלטון, ובצידה קיימת שורה של מרכזי-שלטון אחרים — הסוכנות, ההסתדרות, העיריות ועוד. לכן אין חלוקת הכוחות בממשלה עצמה קובעת. אפשר להניח כי בממשלה יתיצבו בן-גוריון, דיין, יוספטל, פרס ואולי אבן נגד אשכול, גולדה, ספיר וארן, וכי שיטרית יהיה נייטרלי. חזיתות אלה אינן קבועות, והדבר תלוי מאד בסוג השאלות הנדונות. אולם מי ששואל על חלוקת-הכוחות בשלטון מתכוון למעשה לשאלה העיקרית המרחפת על החיים המפלגתיים של מפא"י: מי יירש את שלטונו של דויד בן-גוריון?

קשה לענות על שאלה זו מבלי לדעת מתי תתעורר באופן מעשי. אולם אם יקרה הדבר בעתיד הקרוב, אין להניח כי יקום יורש יחידי. קרוב להדאי כי השלטון המעשי יעבור לחמישיה, שתכלול את משה שרת, גולדה מאיר, לוי אשכול, פנחס לבון ואדם המישי, שיכול להיות משה דיין או אבא אבן. במלים אחרות: במקרה זה תתפורר סיעת בן-גוריון. אויבי הסיעה מקחים כי יעלה בידם, בהמשך הדרך, להתפטר עם אבא אבן נגד דיין ופרס, או עם משה דיין נגד פרס והאחרים. לדיין, בתור איש מושב ולשעבר, יהיה הרבה יותר קל להשתלב במערך כזה מאשר אבן או פרס. וכאדם הנושא את עינו אל כס ראש-הממשלה (ולדעת רבים אף יגיע אליו) יתכן כי ימצא לנכון להתפטר בכוא המועד עם הכוחות הנגדיים, תחת ליבונן את כוחו במלחמה בהם.

אולם לפי שעה רובצת דלתו של דויד בן-גוריון על המערך הפנים מפא"י — בן-גוריון שהוא מלך, אך עודו רחוק מלהיות מלך אבסולוטי בתוך מפלגתו.